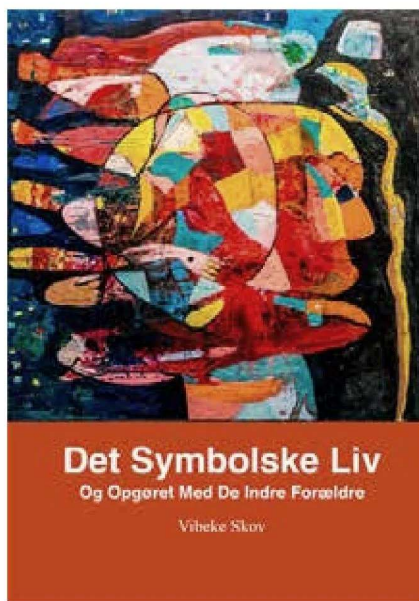

KUNSTTERAPI OG INDIVIDUATION

Vibeke Skov: *Det symbolske liv. og opgøret med de indre forældre.* 310 sider, kr. 250. Forlaget Marcus.

Indledningsvis skal siges, at Vibeke Skovs brug af den jungianske teori, som er det fundament hendes terapeutiske arbejde hviler på, adskiller sig fra min måde at læse, forstå og formulere Jungs teorier. Der er i bogen forklaringer af jungianske begreber og teorier, hvor jeg ville formulere mig helt anderledes (fx hvad amplifikation er, p.45), men læsninger af Jung og anvendelsen af Jungs teorier kan naturligvis falde meget forskelligt ud. Der eksisterer en stor diversitet i brugen af Jung.

I bogen beskriver Vibeke Skov, hvordan man ved hjælp af kunstterapiens symbolske tilgang kan arbejde med psykens komplekser og opnå en forandret indstilling til dem, primært ved at de eksisterende komplekser suppleres med den pol, der ikke er konstateret i psyken, men lever på arketypisk niveau. Har man for eksempel et negativt mørkekompleks, vil man gennem symbolsk og imaginativt arbejde kunne supplere dette med den positive mors virke i psyken. Vibeke Skov synes ikke at mene, at eksisterende komplekser kan opløses, men altså suppleres og gøres mere fuldstændige ved at indarbejde den fraspaltede pol i komplekset. Overordnet er jeg enig i, at det terapeutiske arbejde med komplekser består i en udvidelse af det eksisterende kompleks, så det bliver mere rummeligt, men for mig er en vigtig del af arbejdet med komplekser også en afgiftning af det eksisterende kompleks, så det mister sit greb om psyken (helt væk går det nok aldrig) og giver plads til andre måder at anskue sig selv, se sig selv i relationer og være i verden på.

I betragtning af hvor stor vægt Vibeke Skov tillægger det arketypiske niveau, er den konkrete og personligt orienterede brug af det mytiske stof i det terapeutiske arbejde overraskende.

Det har været interessant at læse om den kunstterapeutiske måde at arbejde på. Der er adskillige eksempler på, hvordan dette symbolske arbejde kan virke transformerende i psyken og give plads til nye erkendelser. Et eksempel er at styre processen, ved at omkode klienten (fx p.49), andre er at instruere i en måde at være på eller imaginative metoder (p.122ff) eller at arbejde i en gruppe med et medlems problemstilling (p.135), arbejdet med

det billedliggjorte kompleks (p.193ff) eller opfordring til at male som en forvist personlighedsdel (p.147). Det er altid spændende og oplysende at læse om andre måder at bedrive terapi på end ens egen.

Et gennemgående tema gennem hele bogen er patriarkatets undertrykkelse af det feminine princip, som har måttet leve en ubevidst og fortrængt tilværelse. Vibeke Skov anvender jungianeren Erich Neumanns beskrivelser af det kvindelige og det mandlige i psyken. Det kvindelige har med væren, emotioner, relationer, jorden og månen at gøre, mens det mandlige har med det mentale, ånd, abstraktion himmelen og det solare at gøre. Det er/har været en udbredt måde at formulere sig på inden for den jungianske verden.

Jeg er helt enig med Vibeke Skov i konstateringen af det feminines lidelser under patriarkatet, men jeg er skeptisk over for den i grunden meget maskuline formulering af det kvindelige, som Neumann og hans generation af mandlige jungianere repræsenterer. Det forekommer mig at være en kvindelighed formuleret på mandens præmisser. I afsnittet det kvindeliges arketype fremfører Vibeke Skov, hvordan vi i vores tid selv må finde vej til det kvindelige princip i vores psyke. Det er jeg enig i, men ville selv søge andre formuleringsveje end de sædvanlige jungianske.

Bogen er rigt illustreret, mest med Vibeke Skovs egne billeder og glasarbejder.

Henriette Heide-Jørgensen
Ph.d. og jungiansk analytiker
Psykoteraapeut MPF